

Anvisningar vid krav på ekonomisk ersättning för förkomna eller skadade medier

Skolan och utbildningen ska vara avgiftsfri. Detta innebär att skolan inte får ta ut avgifter i samband med utlån av vare sig läromedel eller biblioteksmedier eller vid utfärdande av lånekort i skolbiblioteket.¹ Skolan kan inte heller kräva att eleven eller vårdnadshavaren ingår ett avtal om ekonomiska förpliktelser.

Om utlånade medier har förkommit eller blivit skadade har skolan dock i vissa fall rätt att begära ersättning enligt skadeståndsrättsliga principer. Syftet med dessa anvisningar är att beskriva när detta är möjligt och hur sådana skadeståndsanspråk ska gå till. Vem som får fatta beslut i dessa ersättningsärenden framgår av delegationsordningen.

Skolan ska säkerställa att elev respektive vårdnadshavare informeras om vad som gäller i samband med lån av medier. Skyldigheten att ha kontroll över lånade medier och att återlämna dessa i godtagbart skick ökar med elevens ålder. Yngre elever kan inte förväntas ta hand om och upprätthålla kontroll över lånat material i samma utsträckning som äldre elever.

Register över de elever som lånat en digital enhet omfattas av dataskyddsförordningen (GDPR) och offentlighets- och sekretesslagen (OSL).

Enskild bedömning nödvändig

- Elever som uppsåtligt eller av vårdslöshet orsakat skada på lånade medier kan i enlighet med skadeståndslagen vara skyldiga att ersätta skadan. 'Skada' omfattar även förlust av medier.

¹ Med 'läromedel' menas förlags- eller producentutgivet material där innehåll och form utgår från kursplaner och andra styrdokument. Även annat material som används i undervisningen kan omfattas. Med 'biblioteksmedier' menas skön- och facklitteratur samt tidskrifter som lånas ut via skolbiblioteket.

- För skadeståndsansvar krävs ett orsakssamband mellan handlingen och skadan. Rena olyckshändelser faller utanför ersättningsskyldigheten.
- För att avgöra om skadeståndsansvar föreligger ska en bedömning av omständigheterna göras i varje enskilt fall. Skolan behöver kunna visa på uppsåt eller vårdslöshet.
- Vid beslut om skadestånd ska 'barnets bästa', elevens ålder, utveckling och övriga omständigheter, så som bokens skick, beaktas.
- Krav om ersättning vid förkomna/skadade medier ska tidigast ske från årskurs 6.

Vid utlån

- Skolan bör försäkra sig om att elev respektive vårdnadshavare har tagit del av de villkor som gäller vid lån av medier. Detta sker med fördel med hjälp av en skriftlig försäkran.
- Elev har rätt att låna medier oavsett om skriftlig försäkran har undertecknats eller om det finns pågående ersättningskrav.
- Utkrävande av skadeståndsansvar förutsätter ett integritetssäkert och pålitligt utlånings- och återlämningsförfarande.

Vid krav om ersättning

- En begäran om skadestånd kan endast ställas till vårdnadshavare eller elev över 18 år.
- En begäran om ersättning ska föregås av minst en skriftlig påminnelse till vårdnadshavare eller elev över 18 år.
- Ekonomisk ersättning kan ske genom:
 - Möjlighet att ersätta ett förkommet eller skadat bokexemplar med ett likvärdigt exemplar i motsvarande skick.
 - Inbetalning till förvaltningens pg-konto, exempelvis via Swish företag.
 - Faktura via serviceförvaltningen.
- Lägsta belopp för fakturering framgår av stadens tillämpningsanvisning Regler fakturering, krav och inkasso.² Belopp som är så låga att kostnaden för fakturering bedöms överstiga intäkten bör i normalfallet inte faktureras.
- För läromedel gäller att ersättningsbeloppet inte ska överstiga dess faktiska värde vid skadetillfället. Schablonbelopp tillämpas inte. Vid en bedömning av värdet ska hänsyn tas till läromedlets ålder, skick vid utlåningstillfället och förväntad livslängd.

² Stadsledningskontoret, Tillämpningsanvisning, dnr 2019/10.

- För biblioteksmedier gäller ersättningsbelopp i enlighet med schabloner fastslagna av utbildningsförvaltningens ledningsgrupp. Om värdet på den skadade/förkomna biblioteksboken understiger schablonbeloppet ska ingen ersättning begäras.
- Skolan ska inte ta ut någon administrativ avgift i samband med ersättningsbegäran.
- Om elev/vårdnadshavare bestrider faktura ska kontakt tas med ekonomienheten inom utbildningsförvaltningen. Anstånd ska läggas på fakturan under ytterligare utredning.
- Juridiska avdelningen vid stadsledningskontoret kan ge råd i ärendet och vid behov anlitas av ekonomienheten inom utbildningsförvaltningen, som ombud vid civilrättslig process i domstol.
- Vem som får besluta att avstå från eller avbryta indrivning och inkasso framgår av delegationsordningen.

Denna anvisning kompletteras av mallar till lånevillkor/skriftlig försäkran framtagna för att signeras av elev, vårdnadshavare respektive myndig elev. Dessa mallar och annat kompletterande stödmaterial för administrativ hantering återfinns på stadens intranät.